Anul al 55-lea
12 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Nr. 246 Sâmbătă 10 Septembrie 1938
12 Pagini P IIII

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120. 288/932

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE IN TARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

SUNT PUȚINI...

Am subliniat intervenția pe cât de lăudabilă pe atât de grabnică a d-lui ministru al apărării naționale pentru ușurarea bătrâneții eroului de războiu Elisei Ursac, rămas fără pământ și fără nici un ajutor.

Din nefericire, cazul nu este izolat.

Există în aceiași situațiune tristă numeroși viteji și printre ei mulți invalizi, datorită fie expirării termenelor în care și-ar fi putut valorifica drepturile, fie greutăților întâmpinate la mari depărtări de îndeplinirea formelor cerute, fie demagogiei politice ,din cauza căreia unii luptători depe frontul electoral au trecut înaintea unor luptători depe frontul apărării naționale.

Nu s'a mers oare până acolo cu modificările aduse succesiv regimului improprietăririi, încât s'a acordat pământ și dezertorilor la inamic după ce fuseseră amnistiați de grava faptă de a fi refuzat să apere acel pământ?

O reparare a omisiunilor și anomaliilor de acest fel este imposibil de realizat după atâta timp. Ele trebue însă să servească drept învățământ pentru viitor. Căci nimic nu insuflețește mai mult avântul poporului de cât conștiința că acest avânt este recunoscut în raport cu abnegația dovedită în vremuri grele.

Există totuși o categorie de foști luptători, îndreptățiți să fie obiectul solicitudinei ministerului apărării naționale.

Este vorba de ostașii din războiul dela 1877.

Au trecut peste șaizeci de ani dela epopeia glorioasă a Independenței, și cu toate acestea mai sunt încă în viața un număr de bătrâni venerabili, cari se mândresc cu crucea „Trecerea Dunării" și cu alte distincțiuni.

Am publicat nu de mult lista lor și pensiile primite.

In cea mai mare parte, ele nu ajung nici pentru pâinea cea de toate zilele.

De multă vreme, ei sunt povara familiilor, pentru cari de sigur ar fi o mângâiere, dacă n'ar exista acea disproporție dintre starea morală și starea materială a acestor icoane vii ale bravurii desfășurate de armata Regelui Carol I.

Ei sunt din ce în ce mai puțini...

Ajutorarea acelora cari se găsesc încă în viață ar cere un sacrificiu bănesc cu mult mai mic decât semnificația unui asemenea act de bunăvoință pentru ultimii războinici din 1877.

Cine amenință Germania?

OXO

Discursurile și proclamațiile cancelarului Hitler sunt totdeauna așteptate cu un dublu sentiment: unul de curiozitate și altul de îngrijorare. De data aceasta, din cauza gravei crize internaționale, sentimentul de îngrijorare cu care a fost așteptată deschiderea congresului „Germaniei Mari" era cel dominant.

Fuehrerul Germaniei n'a vorbit. Șeful districtului național-socialist din Nurenberg a citit însă, ca în toți anii, proclamația d-lui Hitler. Din această proclamație lipsește, aparent, partea privitoare la politica externă.

In realitate însă există în această proclamație și un pasagiu al cărui sens este evident politic și care are caracterul ideologiei și tendințelor germane în ce privește politica ei internațională.

Intr'adevăr, d. Hitler, după ce justifică politica autarhică a Germaniei în domeniul economic, spune următoarele:

„Economia germană poate trăi independent de celelalte țări. Se poate deci socoti înmormântată ideia unui blocus impotriva Germaniei, blocus care ar constitui o armă cu totul ineficace. Hotărirea supremă care călăuzește acțiunea noastră economică, este următoarea: securitatea națiunii are întâietate asupra tuturor lucrurilor. *Trebue deci să asigurăm pe deplin existența noastră economică pe baze vitale proprii înăuntrul spațiului nostru vital. Numai atunci armata germană va fi în orice clipă în măsură să ia sub o puternică protecție interesele Reichului".*

Din acest pasaj rezultă:

1) Că ar fi existat ideea unui blocus economic impotriva Germaniei; 2) Că securitatea națiunii germane are întâietate asupra tuturor lucrurilor; 3) Că trebue asigurată existența economică germană înăuntrul spațiului vital german, și 4) Că interesele Reichului trebuesc puse sub protecția puternică a armatei germane.

Transpuse pe planul politic internațional, aceste principii arată că d. Hitler a voit să justifice întreaga sa acțiune prin faptul că securitatea Germaniei și desvoltarea ei economică se găseau și se găsesc încă în primejdie și că pentru apărarea lor ii trebue Germaniei o puternică armată.

Să fie oare exact că cineva în Europa a urmărit împiedicarea Germaniei de a se desvolta în mod pașnic și a nutrit gânduri ostile ei? Cea mai superficială cercetare a evenimentelor dela războiu încoace ne va dovedi contrariul.

Intr'adevăr, după primii ani după războiu tendința generală a statelor europene a fost obținerea unei colaborări politice și economice cu Germania și înlesnirea desvoltării ei pașnice.

Insistențele ce s'au pus de marile puteri occidentale ca Germania să intre în Liga Națiunilor au fost o manifestare fățișă a acestor tendințe și o afirmare incontestabilă a spiritului împăciuitor. Germania a intrat în Societatea Națiunilor cu drepturi absolut egale cu toate marile puteri și a obținut locul ce i se cuvenea în Consiliul Societății Națiunilor. A urmat apoi acea perioadă caracterizată prin sforțările politicei franceze condusă de Aristide Briand pentru anihilarea tuturor asperităților dintre Franța și Germania, acea politică Briand-Stresseman, care a dus la pactul dela Locarno, care garanta, cu absolută reciprocitate, și securitatea Germaniei. Pe planul economic Germania a obținut tot grație spiritului împăciuitor care călăuza politica europeană a statelor occidentale o serie de revizuiri ale clauzelor financiare și economice ale tratatului dela Versailles. Planul Daves, planul Young și apoi anularea definitivă a clauzelor financiare prin hotărîrile luate la conferința dela Lausanne, au scăpat Germania de sarcini grele, dar cari, din punct de vedere al justiției și al eticei, nu puteau fi contestate. Mai târziu la 11 Decembrie 1932, marile puteri au recunoscut Germaniei și în ordinea militară dreptul la paritate, pentru ca apoi din inițiativa Italiei și a Angliei să se încerce în cadrul Ligii Națiunilor soluționarea definitivă a acestei paritați, prin încheierea unui pact în patru.

Am putea continua cu enunțarea faptelor cari constituesc cea mai evidentă dovadă a dorinței statelor europene de a ajunge la o colaborare cu Germania. Această dorință a fost atât de profundă și atât de sinceră, încât în mare parte ei i se datoresc străduințele zadarnice ale politice de dezarmare, iluziile cari au dăinuit atâta vreme la Geneva, precum și nepregătirea militară în care s'a găsit Marea Britanie până acum câtva timp.

Cine a urmărit și când blocusul impotriva Germaniei? Cine a împiedicat desvoltarea economică a Germaniei în spațiul ei vital? Cine a amenințat vreodată securitatea teritoriului Germaniei?

De fapt o precizare era și greu de făcut, fiindcă afirmațiile nu corespund realității.

De fapt, de ani de zile Europa nu face decât sforțări, cu sacrificii reale, considerabile și continue pentru a satisface, aproape exclusiv, numai nevoile, revendicările și pretențiunile Germaniei.

Firește, din clipa când s'a văzut că „spațiul vital" al Germaniei este din ce în ce mai elastic, că paritatea în domeniul militar a trecut la exagerări amenințătoare și că la toate sforțările împăciuitoare Germania n'a adus în realitate nici o contribuție, statele europene au trebuit să se gândească ele la securitatea lor și să treacă la o politică de înarmare defensivă, care devenise obligatorie. Aceasta este realitatea.

Naționalismul este fără îndoială o doctrină care trebue să insuflețească și să călăuzească politica tuturor și dacă urmărește punerea în valoare a însușirilor naționale, el nu poate fi decât fecund în rezultate, atât în interiorul țării, cât și pe planul colaborării internaționale. Dar doctrina națională germană a avut dela început un caracter ofensiv, un caracter de expansiune, un caracter de dominațiune. Din cauza aceasta situația internațională a devenit din ce în ce mai acută și de ani de zile ea este dominată de îngrijorare.

Securitatea Germaniei n'a fost niciodată amenințată de nimeni. Dimpotrivă, cele mai multe dintre state sunt și astăzi obligate la precauțiuni defensive de teama tendințelor politicii Germaniei.

O Germanie puternică dar pașnică, cu o politică națională dar fără gânduri de dominațiune, o Germanie hotărîtă la o sinceră colaborare europeană, ar găsi, ca și până acum, mâinile prietenești cari i s'au întins atât de des, dar cari au rămas fără răspuns din partea ei.

Din nenorocire însă, modul cum s'au desfășurat evenimentele din ultimul timp, atitudinea Germaniei în problema cehoslovacă și mai ales ultimele știri sosite cari arată că Germania ar considera ca inacceptabile chiar și sacrificiile din urmă ale Cehoslovaciei, dovedesc că o asemenea Germanie nu se manifestă.

SĂRBĂTOAREA MĂRII

Înțelesul festivităților dela Constanța

Majestatea Sa Regele Carol al II-lea a binevoit să primească patronarea serbărilor dela Constanța, zi de sărbătoare și de reculegere pentru marina regală română.

In discursul pe care M. S. Regele l-a rostit în 1936 a subliniat că:

„Această serbare tradițională a marinei îmi dă anual un fericit prilej de a lua contact, atât cu marina noastră de războiu, cât și cu cea comercială".

Anul acesta Ziua Mării nu s'a mărginit numai la un simplu program de festivități. M. S. Regele Carol al II-lea a avut prilejul să examineze rezultatele concrete ale unei neobosite activități pentru realizarea programului vast și important, pe care și l-a fixat ministerul aerului și marinei. Astfel M. S. Regele Carol al II-lea a semnat actul de botez al noului vapor de pasageri și de mărfuri: „Transilvania".

O navă care va purta cu demnitate și cu cinste pavilionul României întregite și afirmarea unității eterne a neamului românesc prin numele simbolic ce i-a fost ales de Suveran.

M. S. Regele a vizitat docul plutitor, care a fost cumpărat de ministerul aerului și al marinei, pentruca repararea vaselor românești să nu mai trebuie să se facă la Istanbul, sau chiar mai departe la Malta; tehnicienii români vor face acest lucru, în viitor, pe docul ancorat în apele Constanței.

M. S. a putut să examineze progresele ce s'au realizat în desăvârșirea organizării conductei de petrol, care a trecut de curând în administrația ministerului aerului și marinei. A putut să vadă perfecționarea instalațiunilor după cele mai moderne reguli ale tehnicei în acest domeniu.

Și însfârșit atentiunea M. S. Regelui Carol al II-lea se s'a îndreptat și asupra lucrărilor pentru construirea noului port la Tașaul, portul care întrece în proporții pe cel din Constanța.

M. S. REGELE în uniformă de amiral

Marile puteri vor trata cu d. Hitler

Paris, 7 (Radio-Central). — Cercurile politice din Paris sunt de părere că hotărîrea definitivă a problemei germanilor sudeți nu stă în mâinile acestora, ci în acelea ale guvernului din Berlin și în special în ale cancelarului Hitler.

Aceleași cercuri cred că situația nu trebue considerată ca prea critică, deoarece, după toate probabilitățile, ambasadorii marilor puteri vor trata personal cu d. Hitler.

Ca și cercurile politice parisiene, și cele londoneze sunt de părere că germanii sudeți caută să tărăgăneaască discuțiile cu guvernul cehoslovac până la sfârșitul congresului dela Nürnberg.

SCRISORI DIN PARIS

Franța e gata

de RENE SAIVE

Paris, Septembrie

Nu mai încape îndoială că este greu în prezent să vezi viitorul sub culori trandafirii. Zilele de neliniște urmează zilelor de suferință într'un ritm care deprimă.

La 5 Septembrie, în vreme ce d. Hitler își aduna credincioșii la Nürnberg guvernul francez a publicat următorul comunicat: „Datorită situației internaționale și ca o urmare a măsurilor importante de întărire a efectivelor și a materialului efectuat de Germania la granița noastră dela Nord-Est, guvernul a trebuit să ia un anumit număr de măsuri de securitate. Astfel, între altele, spre a menține cu efective complete trupele forțăreților, a fost nevoe ca rezerviștii să fie chemați sub drapel. Cei cari erau în concediu, ofițeri și soldați, au primit deasemenea ordinul să se întoarcă la garnizoanele lor. E vorba deci de măsuri inevitabile de precauțiune. Ele nu trebue să neliniștească opinia publică, al cărei sânge rece este de altfel unul din elementele esențiale ale menținerii păcii. De aceia, după informații, situația generală pare mai degrabă să evolueze spre o destindere simțitoare".

La drept vorbind, publicul se aștepta de câteva zile la măsurile luate de guvern. Comunicatul a fost deci primit cu liniște și satisfacție. Căci francezul mijlociu a priceput de multă vreme că va veni o zi în care țara lui va trebui să arate Germaniei voința ei de rezistență.

Ziua aceasta a sosit, fără îndoială, și toată lumea își dă seama, în toate cercurile că, oricât de gravă ar fi o rechemare de rezerviști, nu există alt mijloc de a afirma hotărîrea unanimă a poporului francez.

Acestea zise, apelul lansat de guvern, în care se spune poporului să-și păstreze sângele rece, este cu desăvârșire de prisos. Franța e, poate, la doi pași de războiu, o știe, și nici odată opinia publică nu s'a arătat atât de liniștită.

Să luăm, bunăoară, ziarele de seară din 5 Septembrie.

Iată „Paris Soir". Faimosul comunicat al guvernului nu este

(Continuare in pag. 2-a)

DEBUTUL PRINCIPESEI...

Mica principesă, Marguerite a Suediei, distribue recompense premianților la un concurs de decorațiuni cu flori

xX◎◎Xx

AVION ENGLEZ PRĂBUȘIT

Londra, 7 (Rador). — *Un avion de bombardament de tipul „Hurricane", din aviația militară engleză, s'a prăbușit în flăcări la scurt timp după ce își luase sborul. Pilotul a fost omorît.*

România și situația internațională

Imperativele categorice ale politicii apărării naționale

de R. SEIȘANU

Prin acordul dela Salonic s'a recunoscut de Înțelegerea balcanică, dreptul de egalitate al Bulgariei în materie de înarmări; iar prin aranjamentul următor dela Bled, s'a recunoscut de Mica Înțelegere, același drept, Ungariei.

Zilele trecute, cea dintâi putere mare, dintre fostele „puteri aliate și asociate", care au semnat tratatul dela Neuilly — Italia — a dat oficial și în scris, consimțământul său la abolirea clauzelor militare ale acestui tratat și la demilitarizarea frontierelor Traciei, semnată la Lausanne, în ziua de 24 Iulie 1923, printr'o comunicare făcută guvernului din Sofia.

De fapt, nu-i vorba numai de recunoașterea unui simplu principiu, — acela al egalității și al suveranității, — ci de suprimarea tuturor clauzelor militare și navale, cuprinse în capitolele respective ale tratatelor de pace ce s'au semnat la Neuilly și la Trianon, ca și de militarizarea frontierei Traciei.

Prin această abolire, a căzut și art. 143 din tratatul dela Trianon, pe baza căruia se putea face orice control și cercetări în Ungaria, de către puterile cosemnatare, „impuse de interesele păcii generale"; precum și articolul corespondent din tratatul de la Neuilly, ce interesa Bulgaria. S'a afirmat, cu oarecare ușurință de cei cari nu cunosc bine importanța unor asemenea acte, că și până acum Ungaria și Bulgaria se înarmau, fără să țină seama de obligațiile ce le-au luat prin tratate, și în consecință, acordurile dela Salonic și Bled n'au făcut altceva decât să recunoască o stare de fapt existentă.

Alții fac un distinguo între Ungaria și Bulgaria. D. René Pinon, redactorul diplomatic al marei reviste franceze, „Revue des Deux Mondes", găsește un argument de ordin politic intern în favoarea constituirii unei armate permanente regulate bulgare. D-sa scrie:

„Ea (Bulgaria) a respectat până acum clauza ce o obliga să n'aibă de cât o armată de meserie ce nu întrecea efectivul de 20.000 oameni, cu toate inconvenientele grave ce rezultau pentru siguranța sa interioară.

In adevăr, ce s'a întâmplat? Această mică armată, slabă ca să respingă o agresiune, se recruta printre elementele cele mai turbulente și ofițerii, foarte numeroși, luau parte la intrigi politice. Regele Boris, acum câteva luni, a oprit, prin autoritatea sa, două încercări de lovituri de stat militare, despre care presa n'a vorbit.

Revenirea la egalitatea drepturilor, cu consimțământul prealabil al tuturor vecinilor săi, pune capăt acestei stări de lucruri".

Ar fi să nesocotim prea mult realitățile dacă am admite drept cauză a abolirii părții a IV-a din tratatul de la Neuilly — partea relativă la clauzele militare — numai dorința Bulgariei de a dispune de o armată puternică spre a putea, de-acum înainte, să pună capăt pronunciamentelor ofițerești!

Oare și Ungariei i s'a recunoscut dreptul de înarmare, fără restricțiuni, tot din aceleași considerații?

O dovadă de importanța militară și politică ce o prezintă, pentru Ungaria, abolirea clauzelor militare ale tratatului dela Trianon, o avem în următoarea declarație pe care a făcut-o în ziua de 28 Mai 1935, cu prilejul discuției bugetului armatei, Gömbös, care era atunci șeful guvernului ungar:

„Cu toții știm că, Ungaria nu dispune de plenitudinea

(Continuare in pag. 2-a)

FILME

— Sunt sigur că numărul accidentelor din Capitală a sporit de când automobilele nu mai claxonează.

— Se poate. Dar nu din cauza suprimării semnalelor producătoare de neurastenie colectivă. Ci datorită imprudențelor dela volan și de pe stradă, imprudențe ce ar fi determinat acest progres sinistru chiar dacă s'ar fi îndoit numărul semnalelor sgomotoase.

— Vorbe.

— Nici de cum. Vrei o dovadă fără replică? Pe marea autostradă internațională, și mai ales între Brașov și București, accidentele sunt într'o creștere și mai accentuată, deși mulți claxonează de răsună văile și munții.

— Atunci, ce este de făcut?

— Să se oprească în mod absolut excesul de viteză pe străzi și șosele. Dar în fapt, nu pe hârtie. Cu suspendarea dreptului de circulație pe timp limitat dar progresiv la primele contravenții, pe timp nelimitat când sancțiunile precedente n'au avut efect. Aceiași asprime însă și față de pietonii cari traversează fără a privi la dreapta și la stânga; cari, deși zăresc automobilele venind vertiginos, comit imprudența să le dispute recordul iuțelii între cele două margini ale străzii sau ale șoselei; cari coboară de pe trotoar spre a trece drumul după ce semnalul luminos îi oprește s'o facă dând liber automobilelor

— Nu s'ar putea inventa un instrument care să avertizeze pe pietoni despre apropierea mașinelor fără totuși să tulbure liniștea și somnul populației?

— Poate că da. In ce mă privește, l-am și descoperit. Și când te gândești că este viu! Am dresat câinele meu de vânătoare să stea cuminte pe radiatorul mașinei, dar să se ridice și să latre de câte ori apare o persoană înaintea mașinei. La început a mers mai greu, dar după o lună s'a deprins. Și astăzi, nu numai că posed în fruntea automobilului meu o ființă simpatică în locul anostelor figurine cubiste, dar mă amuză și mă uimesc devotamentul și iscusința cu care semnalizatorul de pe radiator, intervenind numai la nevoie, moderat sau puternic. după distanță și după om, mă păzește de cel mai mic accident!

Don José

PROBLEMA TRANSPORTURILOR

de I. VION

Citam, nu de mult, din date statistice oficiale, izbitoare diferențe de prețuri, în diverse colțuri ale țării, la mărfurile și alimentele de prima necesitate.

Sunt diferite articole și mărfuri în abundență în unele districte, dar își dublează prețul în alte județe. Zarzavaturile și fructele sunt vândute pe prețuri de nimic de producători, iar revânzătorii își scuză mărimea prețurilor prin argumentul, deseori temeinic, al lipsei mijloacelor rapide și ieftine de transport.

Avem în țara noastră o atât de mare abundență de alimente, în cât ar trebui să ținem recordul ieftinătății. In punctele orășenești unde specula înflorește, nicio altă măsură nu poate da rezultate practice imediate, decât încurajarea transportului de mărfuri și crearea unei abundențe care provoacă imediat libera concurență și deci implicit ieftenirea prețurilor.

Noul regim al cărăușiei pe șosele pentru călători și mărfuri, stabilit de d. ministru Ghelmegeanu, are în vedere acest interes public și cu drept cuvânt d-sa spune că întreaga politică de comunicație trebue să fie în serviciul economiei naționale.

Calea ferată obținuse în 1934 concesiunea de transport pe șosele pentru călători și mărfuri pe o rețea de 11.168 km., dar n'a putut pune în exploatare decât 5835 de km. pentru cărăușia de persoane și 980 km. pentru transporturile de mărfuri.

Ministerul lucrărilor publice a încheiat cu calea ferată o nouă convențiune prin care se lasă acesteia din urmă numai exploatarea transporturilor pe șoselele paralele cu rețeaua feroviară, restul șoselelor este lăsat la dispoziția cărăușiei particulare, reglementată, firește, după anumite norme.

D. ministru Ghelmegeanu anunță că în cel mult doi ani o nouă rețea de 9000 km. va fi redată cărăușiei de mărfuri și călători în condițiuni de siguranță și circulație rapidă, pentru serviciul public și în interesul economiei naționale.

Completând aceste măsuri printr'un control al taxării mărfurilor, vom rezolva cea mai importantă problemă a ieftenirii traiului, vom pune la dispoziția producătorilor un mijloc de transport rapid, care contribuind la îndestularea piețelor, va duce la îndepărtarea intermediarului speculant și va creia acel echilibru de prețuri, atât de necesar unei vieți economice normale.

(Continuare in pag. 2-a)

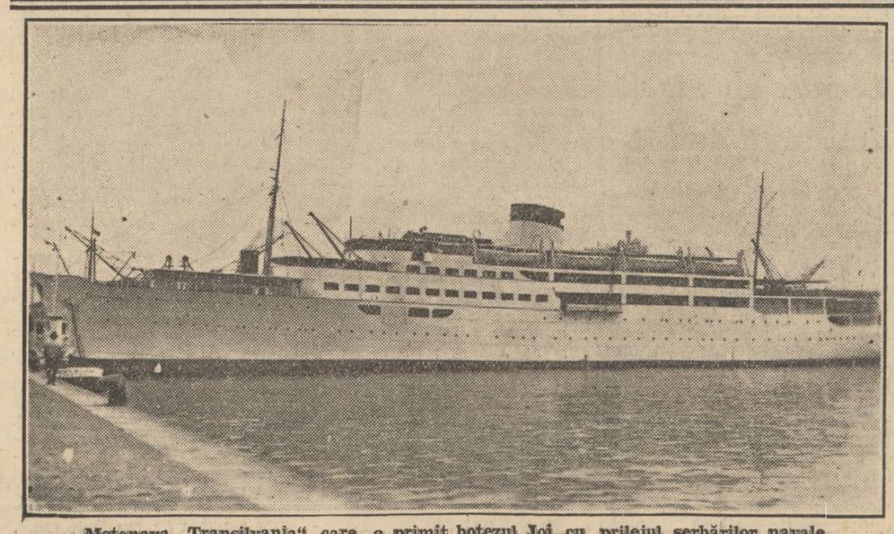

Motonava „Transilvania" care a primit botezul Joi, cu prilejul serbărilor navale dela Constanța

Lordul Runciman (x) în mijlocul ziariștilor cehoslovaci